

Зиновіїв Климентій

Біографія

Біографію Климентія Зиновієва можна реконструювати на основі збірки його віршів. Фактичних відомостей про нього збереглося мало. Мотиви злиденного дитинства, сирітства, голодування в дяківській школі, а потім у бурсі дають підставу припускати їхній автобіографічний характер. Походив Зиновіїв із незаможної сім'ї, рано осиротів. Можливо, навчався в дяка при церковній парафії, де і жив, а потім — у Києво-Могилянській колегії, мешкав у бурсі. Молодим постригся в ченці, був монастирським писарем. Згодом, за припущеннями, був священником, а овдовівши, пішов у монастир.

Мандрував українськими землями, збираючи пожертвування для монастиря. Подорожі до монастирів інших країн могли бути пов'язані з різними обставинами церковного життя: храмовими святами, прославленням або вшануванням чудотворних ікон, заснуванням монастирів тощо. Зиновіїв жив на Закарпатті, Волині, Київщині, у Слобідській Україні, Запорозькій Січі, бував у Польщі, Білорусі, Литві, Росії. Знав церковнослов'янську, латинську, польську, російську мови, орієнтувався в білоруській та литовській мовах.

Зиновіїв був дуже спостережливим, допитливим, багато думав і читав, любив не тільки церковні співи (сам співав ірмолоя), а й народні думи та пісні, кохався в малярстві. Мав схильність до віршування. Знаючи закони силабічної версифікації, свої спостереження і роздуми втілював у поетичній формі. Багато хворів, зазнав гонінь, але, мандруючи, дожив до похилого віку. Помер на Чернігівщині в сані ієромонаха після 1712 р.

Цінність творів Зиновієва в їхній художній якості, зумовленій жвавістю образного мислення поета й органічним засвоєнням скарбів народної мови. Він продовжив демократичні традиції української літератури, які започаткував Іван Вишенський і згодом продовжили Григорій Сковорода й Тарас Шевченко.

Герої його творів — представники всіх верств і прошарків населення України. Це селяни, козаки, ремісники, духівництво (чорне й біле), торговці, музиканти, малярі, шафарі (управителі, економи), судді, підсудки тощо. З гіркотою констатує поет, що людей бідних незрівнянно більше, ніж заможних, бачить, що довкола точиться жорстока боротьба за існування.

Майже через 150 років після смерті Зиновієва в одному з чернігівських монастирів український письменник-етнограф Олександр Шишацький-Ілліч натрапив на збірку його творів. Рукопис не мав ні початку, ні кінця, налічував 321 списану сторінку (з можливих 400) і поділявся на три частини:

збірку віршів, що її поет готував до друку;

збірку народних прислів'їв та приказок, розміщених за алфавітом;

вірші, дописані Зиновієвим пізніше.